

คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปีนัง

นายศุภมาส เอ่งฉ้วน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

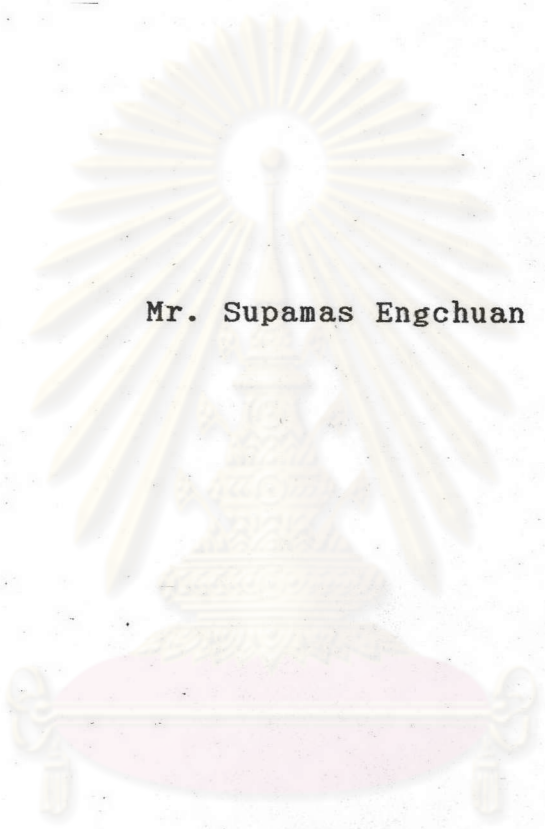
พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-771-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I165 56264

FUJIAN KINSHIP TERMS IN SOUTHERN THAILAND AND PENANG

Mr. Supamas Engchuan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-771-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย
และเกาะป็นัง

โดย

นายศุภมาส เอ่องฉ้วน

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศุภมาส เอ่งฉ้วน : คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย และ เกาะปีนัง (FUJIAN KINSHIP TERMS IN SOUTHERN THAILAND AND PENANG) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 155 หน้า. ISBN 974-583-771-7

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและเพื่อชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติดังกล่าว

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 จุด คือใน 4 ถิ่นทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต และอีก 1 จุด คือในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า มิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในภาษาจีนฮกเกี้ยนแตกต่างกันมี 6 ประการคือ รุ่นอายุ สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศและการแต่งงาน เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดพบว่ามีความคล้ายคลึงกันและต่างกันเป็นคู่ๆ ดังนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานนั้น จังหวัดตรังและจังหวัดพังงามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาเฉพาะญาติพื้นฐานพบว่าจังหวัดภูเก็ตและเกาะปีนังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในเรื่องของญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน และถ้าพิจารณาเฉพาะญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานแล้วพบว่า จังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ต มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ต่างกันในเรื่องญาติพื้นฐาน ส่วนการใช้คำและระบบคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาจีนฮกเกี้ยนจังหวัดกระบี่ และการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนังจะมีลักษณะที่ไม่คล้ายคลึงกับถิ่นใดเลย

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุด ที่ได้ความได้จากความหมายแก่นของคำเรียกญาติสอดคล้องกับข้อสังเกตในผลงานทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คือมีการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือความแตกต่างของอายุ และมีการเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ สำหรับประการหลังนี้ผู้วิจัยพบว่า มีคำเรียกญาติบางประเภทที่ยืมจากภาษาไทยและมีหลักฐานบางประการทางวัฒนธรรมด้านอื่นที่แสดงให้เห็นว่าลักษณะดังกล่าวในวัฒนธรรมฮกเกี้ยน 4 ถิ่นในประเทศไทยที่เคยมีมาแต่เดิมนั้น ปัจจุบันเริ่มส่อเค้าว่าจะลดความสำคัญลงและกำลังจะกลายเป็นไม่เน้นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในอนาคต ปรัชญาการณณ์เช่นนี้ดูเหมือนว่าเป็นผลของการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาจีนฮกเกี้ยนกับภาษาไทย แต่สำหรับการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสก็ยังคงเป็นลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนใน 4 ถิ่นในประเทศไทย สำหรับในเกาะปีนัง ผู้วิจัยพบว่าลักษณะสำคัญทั้งสองประการยังคงเป็นลักษณะเด่นในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนังโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ถึงแม้ภาษาจีนฮกเกี้ยนที่เกาะปีนังจะมีการสัมผัสภาษากับภาษามลายูก็ตาม

ภาควิชาภาษาบาลี.....
สาขาวิชาภาษาบาลี.....
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C510940 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: KINSHIP / FUJIAN / SOUTHERN THAILAND / PENANG

SUPAMAS ENGCHUAN : FUJIAN KINSHIP TERMS IN SOUTHERN THAILAND AND

PENANG. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMARA PRASITHRATHASINT, Ph.D.

155 pp. ISBN 974-583-771-7

The purpose of this study is to carry out a componential analysis of the basic kinship terms as well as marriage kinship terms in Fujian and to point out significant characteristics in Fujian culture as reflected in the meanings of Fujian kinship terms.

The data used in this study was gathered by interviewing informants in four southern provinces of Thailand : Krabi, Trang, Phang-nga and Phuket and also in Penang, Malaysia. The results of the study show that kinship terms in Fujian are differentiated by six dimensions of contrast: generation, lineality, age, parental link, sex and marriage. The result of a comparison of the five Fujian communities' kinship terms and kinship systems is that there are pairs of similarities and differences. The kinship terms and systems of Trang and Phang-nga are similar. So are the basic kinship terms of Phuket and Penang, but these two dialects show differences in the marriage kinship terms. Basic kinship terms show differences in Krabi and Phuket but here the marriage kinship terms are similar. The basic kinship terms of Krabi and the marriage kinship terms of Penang are different from those in the other locations.

In all five communities, the analysis shows that seniority and patriarchy are significant cultural characteristics contained in the meaning of the kinship terms. This agrees with the observations contained in the sociological and anthropological researches on Fujian. Concerning patriarchy in Fujian, the Fujian kinship terms indicating patriarchal society and being still present in Penang, have been replaced by Thai kinship terms in the Fujian communities in Thailand. This loss of patriarchy in the Fujian kinship system can be attributed to language contact in Thailand. The characteristic of seniority remains in all four Fujian communities in Thailand. In Penang, both patriarchy and seniority are characteristics of the Fujian kinship system even though the Fujian community in Penang has language contact with Malay.

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็ด้วยความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณท่านเหล่านี้ไว้ ณ. ที่นี้ด้วย

— ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข ขัดเกลาสำนวนภาษาในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความทุ่มเทเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ และ รศ.ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บอกภาษาทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอีกทั้งชี้แนะเกร็ดความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ แก่ผู้วิจัย เพื่อนชาวต่างชาติ ทั้ง 4 ท่าน คือ MR.FONG YIU CHAK และ MR. JOHN CANNON ที่กรุณาจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์จากต่างประเทศมาให้ อีกทั้งยังเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา MR.LIM TEH MOH และ MR. SUN ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้านระหว่างเก็บข้อมูลที่เกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ครอบครัวของผู้วิจัยและญาติพี่น้องที่คอยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา โดยเฉพาะพี่สาวที่กรุณาจัดการเรื่องการเดินทางไปเก็บข้อมูลที่เกาะปีนังให้แก่ผู้วิจัย พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ชาวภาษาศาสตร์ และที่อื่น ๆ ทุกท่าน สำหรับคำแนะนำและกำลังใจที่มีให้กับผู้วิจัย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณฉวีวันเพ็ญ ขาวสอาด ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ อีกทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของงานวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	6
2. วิธีดำเนินการวิจัย	11
2.1 วิธีดำเนินการวิจัย	11
2.2 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล	13
2.3 การคัดเลือกผู้บอกภาษา	20
2.4 วิธีการเก็บข้อมูล	20
2.5 ปัญหาในการเก็บข้อมูล	23
2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	23
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. คำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน	40
4.1 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด กระบี่	43
4.2 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด กระบี่ แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ	48
4.3 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด ตรัง	57
4.4 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด ตรัง แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ	61
4.5 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด พังงา	70
4.6 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด พังงา แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ	75
4.7 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด ภูเก็ต	84
4.8 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัด ภูเก็ต แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ	89
4.9 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน ในเกาะ ปีนัง	97
4.10 ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน ในเกาะ ปีนัง แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ	102

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5. ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน ทั้ง 5 ถิ่น	109
5.1 ความคล้ายคลึงและแตกต่างกันของระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น	109
5.2 มิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในระบบคำเรียกญาติทั้ง 5 ถิ่น แตกต่างกันไป	113
5.3 ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของการใช้คำเรียกญาติ	119
6. วัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนที่สะท้อนจากคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยน	123
6.1 ระบบอาวุโสหรือการเน้นความแตกต่างของอายุ	124
6.2 การเน้นฝ่ายพ่อและการถือเพศชายเป็นสำคัญ	129
6.3 การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยน	136
7. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	143
7.1 สรุปผลการวิจัย	143
7.2 การอภิปรายผล	147
7.3 ข้อเสนอแนะ	148
รายการอ้างอิง	150
ประวัติผู้เขียน	155

ภาพที่

1 ชุมชนฮักเกียนที่ทำการศึกษากิ่ง 5 ถิ่น

19

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แบบฟอร์มที่ใช้กรอกข้อมูล	11
2	ความหมายของคำเรียกญาติ	26
3	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดกระบี่	55
4	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดกระบี่	56
5	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดตรัง	68
6	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดตรัง	69
7	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดพังงา	82
8	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดพังงา	83
9	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดภูเก็ต	95
10	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน จังหวัดภูเก็ต	96
11	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ในเกาะปีนัง	107
12	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ในเกาะปีนัง	108

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
13	จำนวนคำที่ใช้เรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 ถิ่น	120
14	ความหมายของคำเรียกญาติพื้นฐานในรุ่น +1	131
15	ความหมายของคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน ในรุ่น +1	132

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย